

MASARYKOVA UNIVERZITA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Základy účetnictví a zdanění NNO Náklady v NNO Výnosy v NNO

FSS: SPR218 - Nestátní neziskový sektor

Jakub Pejcal

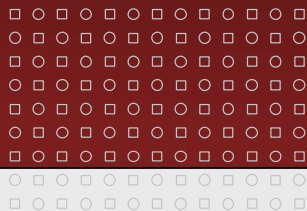
V Brně, 10. října 2013.

Cíl přednášky

- Seznámit s účetní a daňovou problematikou NNO
- Stručně seznámit s problematikou rozpočtování v NNO (náklady a výnosy)

Obsah přednášky

- Vymezení NNO podle legislativy (co je a co není NNO?; podnikání?)
- Účetnictví a účetní legislativa
- Specifika účetnictví NNO (rozsah; výkazy; archivace)
- Zdanění NNO (proč?; specifika, jednotlivé daně)
- Rozpočet NNO (tvorba a formy)
- Náklady v NNO (jejich kalkulace)
- Výnosy v NNO

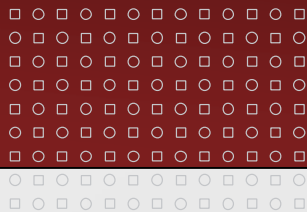
Vymezení NNO podle legislativy

- Klíčová role zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů:
 - organizace, které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem podnikání
 - neziskový neznamená nutně bez zisku
 - vždy jde o „právnícké osoby“ (s výjimkou organizačních složek státu)

- §18 odst. 8 zákona:
 - Zájmová sdružení právnických osob, pokud mají tato sdružení právní subjektivitu a nejsou zřízena za účelem výdělečné činnosti
 - Občanská sdružení včetně odborových organizací
 - Politické strany a politická hnutí
 - Registrované církve a náboženské společnosti
 - Nadace a nadační fondy
 - Obecně prospěšné společnosti
 - Veřejné vysoké školy
 - Obce
 - Organizační složky státu
 - Kraje
 - Příspěvkové organizace
 - Státní fondy
 - Subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon

- podle zákona o daních z příjmů nepatří mezi NNO: obchodní společnosti a družstva, přestože nebyly založeny za účelem podnikání

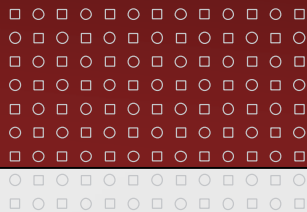

Podnikání neziskových organizací

- ze zákona o daních z příjmů nevyplývá všeobecný zákaz podnikání (podnikáním se rozumí činnost se záměrem dosáhnout zisku)
- podle zvláštního zákona není podnikání přípustné pro politické strany a nadace
- ziskové aktivity = vedlejší, resp. doplňková činnost (x hlavní činnost)

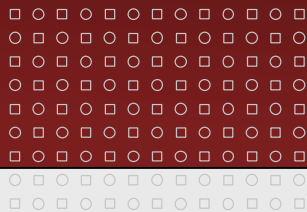
Účetnictví

- informační systém, který poskytuje základní informace o finančních aktivitách účetní jednotky

- účetnictví musí být:
 - správné,
 - úplné,
 - průkazné,
 - srozumitelné,
 - trvalé.

- účetnictví plní tyto funkce:
 - evidenční,
 - analyticko-vyhodnocovací,
 - kontrolní.

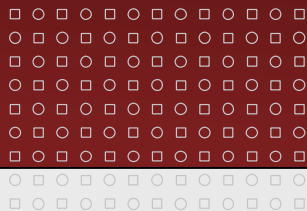

Legislativní úprava účetnictví

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 504/2002sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví pro účetní jednotky, jejichž hlavním předmětem činnosti není podnikání
- české účetní standardy pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání (standardy č. 401 - 413)
- specifické zákony pro dané formy NNO
- Vnitřní předpisy organizace (stanovy, organizační řád...)
- Vnitřní směrnice (o finančním řízení a o účetnictví)

Vyhláška č. 504/2002 Sb.

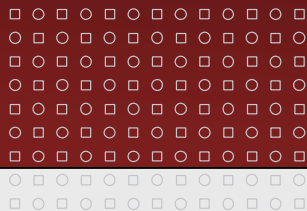
■ stanoví:

- rozsah a způsob sestavování účetní závěrky
- uspořádání a obsahové vymezení položek majetku
- uspořádání a obsahové vymezení nákladů a výnosů
- směrnou účtovou osnovu
- účetní metody
- ...

■ řídí se jí:

- veřejné VŠ
- politické strany a politická hnutí
- zájmová sdružení PO
- církve a náboženské společnosti
- obecně prospěšné společnosti
- nadace a nadační fondy
- společenství vlastníků jednotek

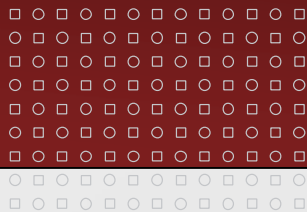

České účetní standardy

- 401 - účty, účtování na účtech, vnitroorganizační účetnictví
- 402 - otevírání a uzavírání účetních knih a účetní závěrka
- 403 - inventarizační rozdíly
- 404 - kursové rozdíly
- 405 - deriváty
- 406 - cenné papíry, podíly a směnky
- 407 - opravné položky k pohledávkám, rezervy
- 408 - krátkodobý finanční majetek a úvěry
- 409 - dlouhodobý majetek
- 410 - zásoby
- 411 - zúčtovací vztahy
- 412 - náklady a výnosy
- 413 - vlastní zdroje a dlouhodobé závazky

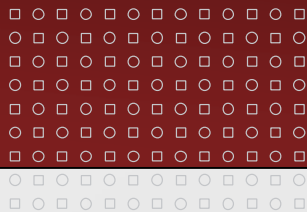
Účetnictví NNO

- NNO musí plně respektovat zákon o účetnictví (přechod od výdajového k akruálnímu principu)
 - výdajový princip (účtuji v okamžiku, kdy dojde ke změně stavu finančních prostředků)
 - akruální princip (účtuji v okamžiku, kdy událost nastala - bez ohledu na změnu stavu finančních prostředků)

- zjednodušený rozsah X úplný rozsah (x daňová evidence)

- **Daňová evidence:**
 - dříve „jednoduché účetnictví“
 - upravuje ji zákon o daních z příjmů (§ 7b)
 - mohou vést vybrané NNO (občanská sdružení a jejich organizační složky, církevní právnické osoby a honební společenstva) za podmínky, že tuto formu vedli k 31. 12. 2004

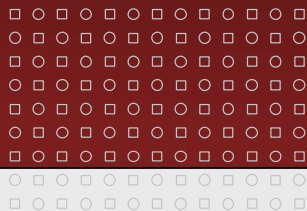

Zjednodušený rozsah účetnictví

- přednostně v plném rozsahu
- zákon o účetnictví připouští i zjednodušený rozsah a jmenuje subjekty, které jej mohou vést (občanská sdružení a jejich organizační jednotky, církve a náboženské společnosti, církevní právnické osoby, obecně prospěšné společnosti, honební společenstva, nadační fondy, společenství vlastníků jednotek)
- „zjednodušený“ účetní rozvrh - účtové skupiny
(nemusí užívat analytické ani podrozvahové účty při záznamu účet. skutečností)
- spojeno účtování v deníku s účtováním v hlavní knize
(americký deník spojení několika evidencí účetních skutečností do jedné rozsáhlé a přehledné ev.)
- netřeba účtovat o předvídatelných a možných ztrátách a ziscích (časové rozlišení)
- zjednodušený rozsah účetní závěrky (tj. výkazů o chodu organizace)

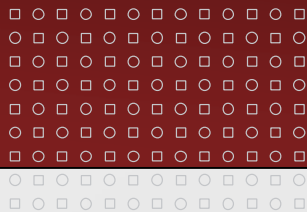

Účetnictví v plném rozsahu

- tak, jak je zvykem pro ziskové organizace
 - „lepší“ uspořádání dat - více přehledné
 - více výkazů, které jsou více podrobné...
- účetnictví v plném rozsahu poskytuje údaje, se kterými se následně lépe pracuje při případné analýze ekonomického chodu organizace
- některé neziskové organizace však „dokonalé“ výkazy nepotřebují a z toho důvodu volí jednodušší formu vedení účetnictví

Účetní výkazy - účetní závěrka

- výkaz zisku a ztráty (údaje o nákladech a výnosech za rok činnosti organizace)
přizpůsoben pro členění nákladů na hlavní a doplňkovou činnost
- rozvaha - základní přehled o majetku podniku a způsobu jeho krytí
- přehled o peněžních tocích - výkaz o změnách finančních prostředků podniku
- přehled o změnách vlastního kapitálu - ...
- příloha účetní závěrce - „doprovodný text k účetní závěrce“

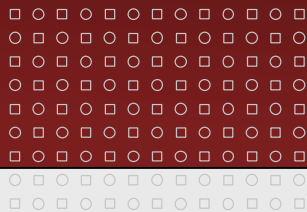

Archivace účetních dokladů

- účetní doklady a výkazy se musí (bez ohledu na formu vedeného účetnictví) archivovat po legislativou určenou dobu, tu ilustruje níže uvedená tabulka

Druh dokumentu	Počet let archivace
stejnopisy evidenčních listů	3 roky
účetní záznamy, kterými účetní jednotky dokládají formu vedení účetnictví	5 let
účetní doklady	5 let
účetní knihy	5 let
odpisové plány	5 let
inventurní soupisy	5 let
účtový rozvrh	5 let
pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	6 let
účetní uzávěrka	10 let
výroční zpráva	10 let
daňové doklady pro DPH	10 let
mzdové listy nebo účetní záznamy o údajích potřebných pro účely důchodového pojištění	30 let

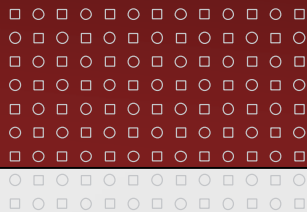
<http://www.inkam.cz/SPRAVA-DOKUMENTU/Archivace-dokladu-podle-zakona.html>

Zdanění NNO - proč?

- zdaněním NNO naplňuje stát tyto funkce:
- **alokační funkce** - nepřímá veřejná podpora, kdy stát poskytuje NNO daňové úlevy a vzdává se tak části svých příjmů ve prospěch vybraných činností, které považuje za důležité podporovat
- **stimulační funkce** - prostřednictvím vybraných nastavení ovlivňuje stát daňovou politikou činnost a chování NNO
- **regulační funkce** - stát reguluje chování NNO tak, aby jejich činnost vyhovovala státním požadavkům

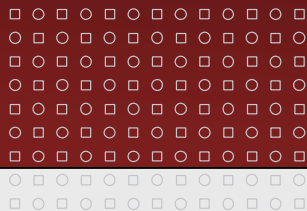

Specifika zdanění NNO

- NNO jsou zdaňovány v tzv. **specifickém daňovém režimu**
 - stát poskytuje NNO určité výhody
(NNO nepodléhají daním vůbec nebo se na ně nevztahují daně v plné výši)

- Proč specifický daňový režim?
 - NNO snižují výdaje státu
 - NNO představují dodatečné přínosy pro společnost
(poskytují služby za nulové nebo zvýhodněné ceny)

Daň z příjmů právnických osob

- předmětem zdanění:
 - příjmy, které plynou z hlavní činnosti
(pouze v případě, že převyšují náklady na jejich získání - zisková činnost)

 - příjmy, které plynou z doplňkové činnosti
(příjmy vždy předmětem daně bez ohledu na hospodářský výsledek činnosti)

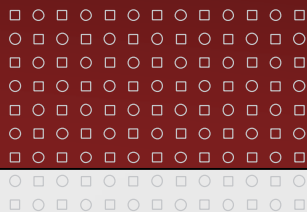

Výpočet daně z příjmů pro NNO

- postup při výpočtu daňové povinnosti nastiňuje níže uvedené schéma

Účetní systém	Daňový systém
+ Výnosy účetního období (6xx) - Náklady účetního období (5xx) = Výsledek hospodaření před zdaněním	= Výsledek hospodaření před zdaněním - Příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmů - Příjmy osvobozené od daně z příjmů - Příjmy tvořící samostatný základ daně - Příjmy zdaněné konečnou srážkovou daní + Náklady související s uvedenými druhy příjmů + Účetní náklady neuznané za daňové náklady ± Daňové úpravy výsledku hospodaření dle ZDP = Základ daně - Daňová ztráta z minulých zdaňovacích období - Odčitatelná položka na výzkum a vývoj - Odpočet daňově zohlednitelných darů = Základ daně snížený (a zaokrouhlený) x 24 % (pro rok 2007) = Daň z příjmů právnických osob - Slevy za zaměstnance se zdravotním postižením - Sleva na dani z titulu investičních pobídek = Výsledná daňová povinnost
- Daň z příjmů splatná (591, 593) = Disponibilní zisk - Daň z příjmů odložená (592, 594) = Disponibilní zisk k rozdělení (431)	Pozn.: Daňová ztráta není účetní položkou!

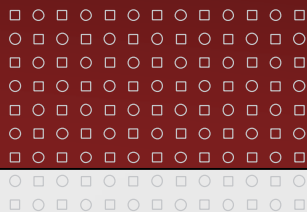
http://www.ucetnikavarna.cz/document/attach/uctp2007-12-01_10.jpg

Členění příjmů pro účely zdanění

- pro účely zdanění daní z příjmů jsou příjmy děleny na:
 - příjmy, které nejsou předmětem daně
(dotace, příspěvky na provoz, příjmy z hlavní činnosti nižší jak náklady...)
 - příjmy, které nejsou předmětem daně za určitých podmínek
(příjmy z prodeje a pronájmu státního majetku)
 - příjmy, které předmětem daně jsou, ale jsou od zdanění osvobozené
(členské příspěvky, výnosy kostelních sbírek...)
 - příjmy zdaňované v základu daně
(členské příspěvky, výnosy kostelních sbírek, příjmy z pronájmu...)

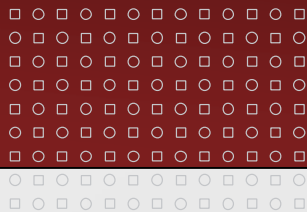

Položky odčitatelné od základu daně z příjmů právnických osob

- výpočtem stanovený základ daně lze dále upravit o:
 - daňová ztráta předchozích období (nejdéle v pěti posledních)
 - výdaje vynaložené při realizaci projektů výzkumu a vývoje
 - až 30 % základu daně maximálně do výše 1 mil. Kč (resp. 300 tis. Kč) v případě, že budou prostředky využity pro krytí výdajů souvisejících s činností, z které příjmy nejsou předmětem daně (v následujících třech letech)

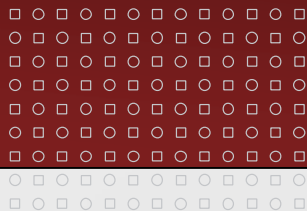

Daně dědické a darovací

- od daně je osvobozeno bezúplatné nabytí majetku:
 - NNO, v případě, že je tento majetek využit pro financování zařízení a humanitárních akcí v oblasti: kultury, školství, vědy a vzdělání, zdravotnictví, sociální péče, ekologie, tělovýchovy, sportu, výchovy a ochrany mládeže, požární ochrany
 - státem registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi
 - obecně prospěšnými společnostmi a politickými stranami a politickými hnutími (využit k výkonu, pro který byly tyto organizace založeny)
 - nadacemi a nadačními fondy (musí být v souladu s účelem existence a s ustanovením v nadační listině nebo ve statutu organizace)

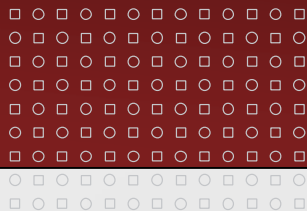

Daň z nemovitostí

- od daně jsou osvobozeni vlastníci pozemku či stavby pokud jsou dané pozemky a stavby:
 - ve vlastnictví církví a náboženských společností využívaný k vykonávání náboženských a duchovních obřadů
 - ve vlastnictví občanských sdružení, obecně prospěšných společností a nadací
 - ...

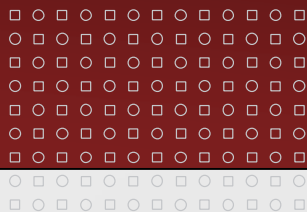

Rozpočet v NNO

- jeden z hlavních nástrojů operativního finančního řízení všech organizací
- finanční plán (realistický předpoklad) - kolik peněz bude NNO potřebovat k zajištění své činnosti a z jakých zdrojů hodlá tyto peníze získat
- vyjádření cílů NNO v peněžních jednotkách

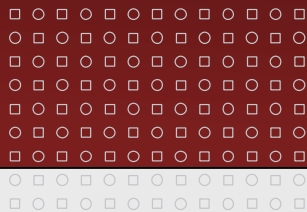

Tvorba rozpočtu

- předpokládá spolupráci řídicích pracovníků
- při tvorbě se může postupovat:
 - zdola nahoru (od nižších stupňů řízení k vyšším)
 - shora dolů (od vyššího stupně ke stupni nižšímu)
- pro tvorbu lze užít různé metody:
 - přírůstková metoda a metoda z nulové báze
 - rozpočet může nabývat různých podob:
 - podle časového horizontu (krátkodobý, střednědobý, dlouhodobý)
 - podle technik přípravy (pevný a pružný; klouzavý a časově vymezený)

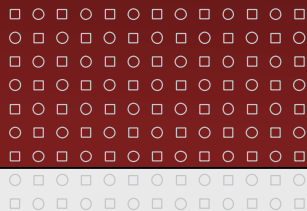

Formy rozpočtu

- **programový rozpočet:**
 - soupis jednotlivých aktivit a k tomu přiřazené náklady a výnosy
 - ukazuje nákladovou náročnost jednotlivých projektů v rámci celé organizace

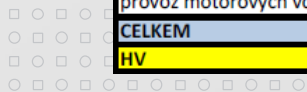
- **zdrojový rozpočet:**
 - soupis jednotlivých nákladů a k nim přiřazených výnosů
 - důležitý zdroj pro finanční plánování a fundraising
 - sestavuje se pro každý projekt samostatně

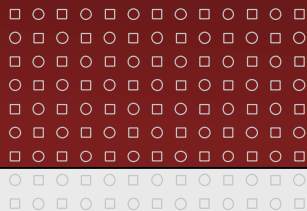

Příklad programového rozpočtu

PRIJMY	výuka	ubytování	pronájem	strava	prodej	provoz	celkem
výnosy výuka							
výnosy pronájem							
výnosy ubytování							
výnosy stravovací činnost							
výnosy prodej							
dary							
dotace provoz							
dotace mzdy							
dotace OPŽP							
CELKEM							
VÝDAJE	výuka	ubytování	pronájem	strava	prodej	provoz	celkem
osobní náklady ...							
dpp ...							
opravy a rozvoj materiálu							
údržba a revize							
ostatní služby (telefon, internet, pojištění...)							
bankovní poplatky							
manka, škody a zaokrouhlovací rozdíly							
poplatky a daně							
elektřina							
elektřina pro vytápění							
materiál výuka							
obnova materiálu - výuka							
vybavení dotovatelné - výuka							
materiál provoz a úklid							
obnova materiálu - provoz							
vybavení dotovatelné - provoz							
materiál kuchyně							
obnova materiálu - kuchyně							
vybavení dotovatelné - kuchyně							
materiál prodej - zboží							
služby provoz							
služby výuka							
služby ubytování / pronájem (obrátky prádla)							
cestovné výuka							
provoz motorových vozidel							
CELKEM							
HV							

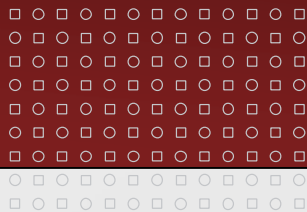

Příklad zdrojového rozpočtu

VÝDAJE	částka celkem	PŘÍJMY									částka celkem
		výnosy výuka	výnosy pronájem	výnosy ubytování	výnosy stravovací činnost	výnosy prodej	dary	dotace provoz	dotace mzdy	dotace OPŽP	
osobní náklady ...											
dpp ...											
opravy a rozvoj materiálu											
údržba a revize											
ostatní služby (telefon, internet, pojištění...)											
bankovní poplatky											
manka, škody a zaokrouhlovací rozdíly (včetně dalších dokladů daň. neuznatelných)											
poplatky a daně											
elektřina											
elektřina pro vytápění											
materiál výuka											
obnova materiálu - výuka											
vybavení dotovatelné - výuka											
materiál provoz a úklid											
obnova materiálu - provoz											
vybavení dotovatelné - provoz											
materiál kuchyně											
obnova materiálu - kuchyně											
vybavení dotovatelné - kuchyně											
materiál prodej - zboží											
služby provoz (odpady, účetnictví externistou, kopírování...)											
služby výuka											
služby ubytování / pronájem (obrátky prádla)											
cestovné výuka											
provoz motorových vozidel											
CELKEM											

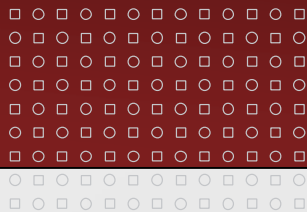

Náklady v NNO

- **náklady** = peněžní vyjádření spotřebovaných výrobních faktorů
- **kalkulace** = přiřazování nákladů k jednotlivým výkonům organizace
- představují jednu ze stran rozpočtu
- můžeme je rozlišovat podle druhu:
 - **přímé náklady** - lze snadno přiřadit k výkonu (například podělit počtem vyrobených kusů)
 - **režijní náklady** (nepřímé náklady) - k výkonu nelze přiřadit jednoduše

Kalkulace režijních nákladů

- rozdělování režijních nákladů je komplikovaná činnost
- metody pro kalkulace režijních nákladů (viz .xls soubor):
 - prostá metoda dělením
(rovnoměrné rozdělení mezi všechny kusy)
 - metoda dělením s poměrovými čísly
(rozdělení mezi výkony v poměru podle normy)
 - metoda přírážková
(rozdělení podle přírážky vyčíslené dle přímých nákladů)
 - ...

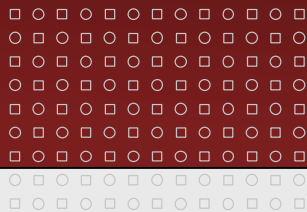
Příklad kalkulace režijních nákladů

PROSTÁ METODA DĚLENÍM (náklady/ks)	náklady celkem za podnik	produkt 1		produkt 2		produkt 3	
		ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks
		13	1	15	1	17	1
		náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici
přímé náklady	5 000,00	1 250,00	96,15	1 750,00	116,67	2 000,00	117,65
nepřímé náklady	7 000,00	2 022,22	155,56	2 333,33	155,56	2 644,44	155,56
celkem	12 000,00	3 272,22	251,71	4 083,33	272,22	4 644,44	273,20

METODA DĚLENÍM S POMĚROVÝMI ČÍSLY (náklady/(ks*norma))	náklady celkem za podnik	produkt 1		produkt 2		produkt 3	
		ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks
		13	1	15	2	17	5
		náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici
přímé náklady	5 000,00	1 250,00	96,15	1 750,00	116,67	2 000,00	117,65
nepřímé náklady	7 000,00	710,94	54,69	1 640,63	109,38	4 648,44	273,44
celkem	12 000,00	1 960,94	150,84	3 390,63	226,04	6 648,44	391,08

METODA PŘIRÁZKOVÁ (dle rozvrhové základny)	náklady celkem za podnik	produkt 1		produkt 2		produkt 3	
		ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks	ks/výroba	čas/ks
		13	1	15	2	17	5
		náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici	náklady na množství	náklady na jednici
přímé náklady	5 000,00	1 250,00	96,15	1 750,00	116,67	2 000,00	117,65
nepřímé náklady	7 000,00	1 750,00	134,62	2 450,00	163,33	2 800,00	164,71
celkem	12 000,00	3 000,00	230,77	4 200,00	280,00	4 800,00	282,35

ROZVRHOVÁ ZÁKLADNA (přímé / nepřímé náklady)	140%
---	------

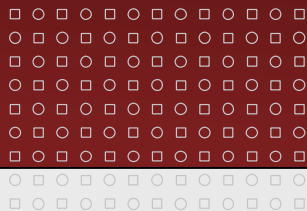
Výnosy v NNO

- výnosy = peněžní vyjádření výkonů

- jaké finanční zdroje NNO má a v jaké výši je může očekávat?
- komplikované odhadnout výši výnosů
- základní druhy výnosů:
 - dotace ze státního rozpočtu a z rozpočtů krajů a obcí
 - dary fyzických a právnických osob
 - členské příspěvky
 - finanční výnosy (přijaté úroky, příjmy z reklam)
 - ostatní mimořádné výnosy

- rozlišujeme volné a vázané zdroje

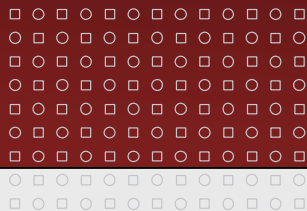

Shrnutí přednášky

- mám představu, jak je definována NNO zákonem o daních z příjmů
- vím, že NNO mohou podnikat
- vím, k čemu slouží účetnictví a uvědomuji si, jaké právní normy upravují účetnictví NNO
- vím, v jaké formě mohou vést NNO účetnictví a dokáži jednotlivé formy rozlišit
- uvědomuji si, proč jsou příjmy NNO zdaňovány a mám představu o tom, jaké daně se na činnost NNO váží
- vím, k čemu slouží rozpočet a je mi zřejmé z čeho se rozpočet skládá
- mám představu o tom, co jsou to náklady a jakých forem mohou nabývat
- uvědomuji si, co jsou to kalkulace
- mám představu o zdrojích výnosů NNO

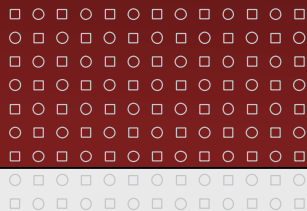

Doporučená literatura

- REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru : základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 3. Praha Ekoress, 2010, 188 s. ISBN 9788086929545.
- MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace : vznik, účetnictví, daně*. Vyd. 11. Olomouc ANAG, 2011, 254 s. ISBN 9788072636754
- ...

Děkuji za pozornost.

